

Παναγιώτης Α. Αγαπητός, Αφήγησις Λιβίστρου και Ροδάμνης. Κριτική έκδοση της διασκευής «άλφα»

[Βυζαντινή και Νεοελληνική Βιβλιοθήκη, τόμ. 9], Αθήνα (Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης) 2006, 540 σελ. [ISBN 960-250-348-2]

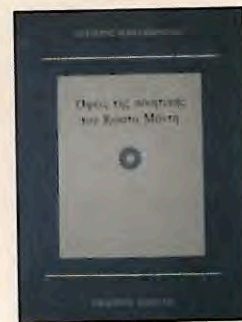
Η Αφήγησις Λιβίστρου και Ροδάμνης είναι το εκτενέστερο, αφηγηματικά πολυπλοκότερο και ποιητικά αρτιότερο από τα οκτώ σωζόμενα έμμετρα ερωτικά μυθιστορήματα της υστεροβυζαντινής εποχής. Γραμμένο στα μέσα του 13ου στην αυλή των Λασκαριδών αυτοκρατόρων της Νίκαιας, αντανακλά μια νέα τάση στη βυζαντινή λογοτεχνία, όπου παντρεύονται με πειραματικό τρόπο το παραδοσιακό και το νεοτερικό. Ο ανώνυμος για εμάς πια ποιητής χρησιμοποιεί όλα τα τεχνάσματα της ελληνιστικής και βυζαντινής μυθοπλασίας, αξιοποιώντας ταυτόχρονα μοτίβα και τεχνικές τόσο των γαλλικών μεσαιωνικών ιπποτικών μυθιστορημάτων όσο και της περσικής ερωτικής μυθοπλασίας. Όλα αυτά τα συναρμόζει με μια εντυπωσιακή αφηγηματική συνέπεια που στηρίζεται σε μια έντεχνη έκδηλη περιγραφική και αισθαντικά λυρική γλώσσα στηριγμένη στη δημοτική παράδοση, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο ένα μοντέρνο για την εποχή του αφήγημα. Λατίνοι αριστοκράτες, Άραβες και Αρμένιοι βασιλείς, ονειρικές εμφανίσεις του θεού Έρωτα ως βυζαντινού αυτοκράτορα, πανέμορφες και πανέξυπνες πριγκιποπούλες, κονταρομαχίες, μασκαρεμένοιπραματευτάδες, κακιές μάγισσες, ιπτάμενα άλογα, θανατηφόρα δαχτυλίδια, απρόσμενες ανατροπές και ένα

παράξενα αίσιο τέλος συνθέτουν τον «εξωτικό» καμβά της εκτεταμένης πλοκής. Με την παρούσα δημοσίευση ο Παναγιώτης Αγαπητός, Καθηγητής της Βυζαντινής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, παρουσιάζει την πρώτη κριτική έκδοση της αρχαιότερης από τις τρεις σωζόμενες διασκευές του μυθιστορήματος. Η Αφήγησις Λιβίστρου και Ροδάμνης παραδίδεται σε έναν (για τα δεδομένα των δημωδών βυζαντινών κειμένων) μεγάλο αριθμό χειρογράφων και ακόμα περισσότερων αποσπασμάτων, γεγονός που την αναδεικνύει στο αδιαμφισβήτητο «μπεστ-σέλλερ» της βυζαντινής ερωτικής μυθοπλασίας. Στόχος της κριτικής έκδοσης είναι, από τη μια πλευρά, να παρουσιάσει μια καινούργια μέθοδο εκδοτικής προσέγγισης αυτών των κειμένων, η οποία να επιτρέπει μια ιστορικά και γλωσσικά ορθότερη αντιμετώπιση του χειρόγραφου υλικού, και, από την άλλη, να καταστήσει ευρύτερα γνωστό αυτό το παραγνωρισμένο μέχρι σήμερα αφηγηματικό ποίημα. Στην εκτενή εισαγωγή (σσ. 41-252) αναπτύσσονται διεξοδικά όλα τα σχετικά μεθοδολογικά ζητήματα. Επιπλέον, περιλαμβάνεται και ένα κεφάλαιο αφιερωμένο στα λογοτεχνικά ζητήματα του μυθιστορήματος, ενώ το κείμενο (σσ. 253-432) συνοδεύεται από ένα εκτεταμένο γλωσσάριο (σσ. 447-504) που βοηθεί τους αναγνώστες στην καλύτερη κατανόηση της μεσαιωνικής δημώδους γλώσσας και των βυζαντινών της χαρακτηριστικών. Ένα μεγάλο μέρος της έρευνας για την προετοιμασία της έκδοσης χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή Έρευνας του Πανεπιστημίου Κύπρου κατά τη διάρκεια των ετών 1993-1998. Παράλληλα, ο συγγραφέας δίδαξε τα μεθοδολογικά προβλήματα της έκδοσης σε ένα σεμινάριο για τεταρτοετείς φοιτητές το Χειμερινό Εξάμηνο 1997/98 και τα ερμηνευτικά ζητήμα-

τα του μυθιστορήματος με βάση την ολοκληρωμένη πια έκδοση το Εαρινό Εξάμηνο 2003/04. Μπορεί, επομένως, να υποστηριχτεί ότι το βιβλίο αναδύθηκε μέσα από το γόνιμο έδαφος της έρευνας και της διδασκαλίας και έρχεται να πάρει τη θέση του στη διεθνή βυζαντινολογική βιβλιογραφία, όχι μόνο ως προϊόν ενός συγκεκριμένου μελετητή, αλλά, κυρίως, ως αντανάκλαση του ερευνητικού κλίματος στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Λευτέρης Παπαλεοντίου, Όψεις της ποιητικής του Κώστα Μόντη

Αθήνα, Σοκόλης, 2006, σελ. 213.

Στα εννέα κείμενα που απαρτίζουν τον τόμο αυτό καταβάλλεται προσπάθεια να υποδειχθούν και να σχολιαστούν μερικές όψεις της ποιητικής του Κώστα Μόντη (1914-2004). Στοιχεία της ειρωνείας, αυτοαναφορικά σχόλια και η σχέση του ποιητή με την Ιστορία είναι από τα θέματα που διερευνώνται στο ποιητικό του έργο, πρωτίστως στις ολιγόστιχες Στιγμές του και δευτερευόντως στα ανεπτυγμένα Γράμματα στη μητέρα. Τρία κείμενα αναφέρονται στο πεζογραφικό του έργο· σ' αυτά εξετάζονται η μυθοποίηση της βιοματικής ή συλλογικής ιστορίας στο ώριμο μυθιστόρημά του Ο αφέντης Μπατίστας και τ' άλλα, η νουβέλα-χρονικό Κλειστές πόρτες ως αντίλογος όχι μόνο στο μυθιστορηματικό χρονικό Πικρολέμονα του Λόρενς Ντάρελ αλλά και στο μυθιστόρημα Η χάλκινη εποχή του Ρόδη Ρούφου, και ο κόσμος της «ταπεινής ζωής» στο διηγη-